

การค้าของป่าในประวัติศาสตร์อยุธยา พ.ศ. 1893-2310

นางสาวปาริชาติ วิลาวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-563-986-9

I16552374

009524

FOREST PRODUCT TRADE IN AYUTTHAYA HISTORY, 1350-1767

Miss Parichart Vilavan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การค้าของป่าในประวัติศาสตร์อยุธยา พ.ศ. 1893-2310
โดย   นางสาวปาริชาติ วิลาวรรณ
ภาควิชา   ประวัติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์สุเนตร ชุตินธรานนท์
                                         รองศาสตราจารย์ ศรีศักดิ์ วัลลิโภคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *สุเนตร ชุตินธรานนท์* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ มุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ธัญญา* ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา สาระยา)

..... *สุเนตร ชุตินธรานนท์* ..... กรรมการ
(อาจารย์สุเนตร ชุตินธรานนท์)

..... *วัลลิโภคม* ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศรีศักดิ์ วัลลิโภคม)

..... *ฉัตรทิพย์ นาถสุภา* ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา)

..... *เมฆารัตน์* ..... กรรมการ
(อาจารย์วิไลลักษณ์ เมฆารัตน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การค้าของป่าในประวัติศาสตร์อยุธยา พ.ศ. 1893-2310
 ชื่อนิสิต   นางสาวปาริชาติ วิลาวรรณ
 อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์สุเนตร ชุตินธรานนท์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   รองศาสตราจารย์ ศรีศักร วัลลิโภคม
 ภาควิชา   ประวัติศาสตร์
 ปีการศึกษา   2527

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจอยุธยา โดยมุ่งศึกษาถึงความสำคัญของการค้าของป่าในสมัยอยุธยาช่วงปี พ.ศ. 1893-2310 โดยพิจารณาถึงสถานภาพของ "ของป่า" ในฐานะที่เป็นสินค้าออกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการทำรายได้ให้กับอยุธยา

ผลจากการศึกษาเป็นที่ปรากฏว่า การค้าของป่าได้เริ่มต้นขึ้นนับตั้งแต่ สมัยต้นอยุธยา และนับเป็นรากฐานทางด้านการค้าที่มีส่วนเกี่ยวพันต่อการก่อตัวของ อาณาจักรอยุธยา ตลอดจนมีส่วนผลักดันให้อยุธยาเติบโตขึ้นมาด้วยการสร้างความ มั่งคั่งจากการค้า โดยอาศัยความอุดมสมบูรณ์จากบรรดาทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่เอง ตามธรรมชาติคือ ของป่า ในการส่ง เป็นสินค้าออกขายให้แก่ตลาดภายนอก โดย ในขั้นแรกเป็นเรื่องของการค้าที่ผูกพันอยู่กับตลาดประเทศจีนเป็นหลัก โดยผ่านการ สถาปนาความสัมพันธ์ในระบบทศบรรณาการ นอกจากนี้อยุธยาก็ได้ขยายเครือข่าย การค้าเปิดไปสู่เมืองท่าทางค่านมหาสมุทรอินเดีย โดยทำการค้าผ่านทางมะละกา และเมืองท่าชายฝั่งทะเลค่านอ่าวเบงกอล เช่น เมืองทวาย มะริด และตะนาวศรี

การค้าของป่าได้ตกอยู่ในภาวะชะงักงันช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อเกิด สงครามเสียกรุงระหว่างไทยกับพม่า พ.ศ. 2112 หลังจากนั้นเมื่อเริ่มก้าวเข้าสู่

พุทธศตวรรษที่ 22 การค้าของป่าก็ไต่กลับฟื้นตัวขึ้นมาอีกระลอกหนึ่ง โดยในช่วงนี้ เป็นเรื่องของการค้าที่เล็งไปยังตลาดประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นมา ทำให้การค้าของป่า จัดได้ว่าเป็นสาขาหนึ่งของการค้าต่างประเทศ ที่ดำรงความสำคัญโดยเฉพาะใน ระบบการค้าระหว่างอยุธยา-จีน-ญี่ปุ่น เนื่องจากจีนและญี่ปุ่นเป็นตลาดสำคัญ สำหรับสินค้าของป่าจากอยุธยาจำพวก ไม้ฝาง, หนังกวาง, งาช้าง และไม้หอม ใน ขณะเดียวกันสินค้าของป่าก็ยังทำให้อยุธยาสามารถเปิดตัวเองให้กับโลกตะวันตก ดัง เป็นที่ปรากฏว่า พ่อค้าจากทางตะวันตก อาทิ ฮอลันดา อังกฤษ และฝรั่งเศส ต่าง แวะเวียนเข้ามาหาซื้อสินค้าของป่าจากอยุธยาเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฮอลันดาได้ทำการค้าเป็นจำนวนมากกับอยุธยา บนเงื่อนไขของการเป็นคนกลางใน การจัดซื้อสินค้าของป่าที่สำคัญคือ ไม้ฝาง และ หนังกวาง จากอยุธยาไปขายยังตลาด ประเทศญี่ปุ่น

ความสำคัญของการค้าของป่าก็ยังคงมีสืบมา จนกระทั่งก้าวเข้าสู่ยุคพุทธศตวรรษที่ 23 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความต้องการของตลาดภายนอก เนื่องจากการเกิดเหตุภัยพิบัติน้ำท่วมรุนแรงขึ้นภายในประเทศจีน ซึ่งส่งผลทำให้รัฐบาล จีนต้องปรับเปลี่ยนนโยบายหันมาสั่งซื้อข้าวเป็นสินค้าหลักเข้าประเทศ แม้จะเป็นที่ ปรากฏว่า ยังคงมีสินค้าของป่าบางประเภท เช่น เนื้อไม้ต่างๆ โดยเฉพาะไม้สัก ซึ่งกลายเป็นที่ต้องการของพ่อค้าเอกชนจีนอย่างค่อนข้างเด่นชัด ในลักษณะที่พ่อค้า จีนเดินทางเข้ามาต่อเรือยังอยุธยา และนำเรือบรรทุกข้าวกลับไปจีน แต่โดยทั่วไป แล้วการค้าของป่าก็ไต่ลดความสำคัญจากเดิมลงเป็นอันมาก ทั้งในแง่ของประเภท ปริมาณ และตลาดการค้า

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในลักษณะเช่นนี้ เป็นเรื่องที่ผูกพันโดยตรงอยู่ กับเครือข่ายของการค้าระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกรณีของความไม่สงบสุขที่เกิดขึ้นภายในจีน ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระเทือนทำให้ราชสำนักจีนลดปริมาณ การซื้อสินค้า ของป่าที่มีราคาแพง จำพวกสินค้าฟุ่มเฟือย หรือกรณีการปิดประเทศอย่างเด็ดขาด ของรัฐบาลญี่ปุ่น ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นตลาดรับซื้อสินค้าของป่าประเภทหนังสัตว์ราย สำคัญ ตลอดจนกรณีทั้งการลดปริมาณการค้าของป่าระหว่างฮอลันดากับอยุธยา ปัจจัย

ต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุผลสำคัญ อันนำมาซึ่งการคลายความสำคัญของการค้า
ของป่าในคอนปลาอยุธยา ภายหลังจากที่เคยเป็นกิจกรรมทางการค้า ที่ดำรง
ความสำคัญให้แก่อยุธยาอย่างสืบเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title	Forest Product Trade in Ayutthaya History 1350-1767
Name	Miss Parichart Vilavan
Thesis Advisors	Sunait Chutintaranond Srisakra Vallibhotama
Department	History
Academic Year	1984

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study the economic history of Ayutthaya, in particular the importance of forest product trade during the Ayutthaya period, 1350-1767. Consideration is given to the status of "forest product" as an important export item which helped increasing the economic income of Ayutthaya.

Forest product trade had begun since the early of Ayutthaya and as a trade basis which contributed through the formation and growth of Ayutthaya. The trade which in turn drew from various plentiful natural resources such as forest product that were exported to the external markets. In the initial stage this trade principally involved ties with Chinese market through the establishment relations. In addition, Ayutthaya expanded its trade network to include ports on the Indian Ocean via Mallacca and ports on the coast of the Bay of Bengal such as Tavoy, Mergui and Tenasserim.

8

The trade in forest product was abruptly discontinued for a period when Ayutthaya was conquered by the Burmese in 1569. Later on, in the mid 16th to 17th century, trade in forest product was revived and the ensuing period saw additional targeted at the Japanese markets, thus establishing forest product as a major branch of foreign trade especially within the Ayutthaya-China-Japan trade network since China and Japan became important markets for such forest product from Ayutthaya as sapan-wood, eagle-wood, deer hides and ivory. At the same time forest product enabled Ayutthaya to open itself up to the West, as evidenced by the Western merchants who came from such countries as Holland, England and France occasionally to purchase forest product. In particular, the volume of Dutch trade with Ayutthaya was quite large ; the Dutch became a middleman purchasing such important forest product as sapan-wood and deer hides from Ayutthaya and selling them in the Japanese market.

The importance of the forest product trade continued until 18th century when changes occurred in the demand of external markets due to severe famine in China which led to the Chinese government's changing its policy to market rice its major import. Although it is clearly apparent that some product such as various woods, especially teak, came to be sought after by private Chinese merchants who journeyed to Ayutthaya, had ships constructed and then transported rice in them back to China, in general the importance of the forest product trade diminished greatly, in terms of variety, volume and markets.

This kind of change was directly tied up with the international trade network. It is exemplified by the case of calamity in China which moved the Chinese royal court to reduce the volume of expensive and luxurious forest product imports, by the absolute closed-door policy of Japan which at one time had been a major market for animal hides, as well as by the reduction in trade between Holland and Ayutthaya. All such factors bore significance in the diminishing importance of the forest product trade in the late Ayutthaya period after its long and continuous role as an important trade activity of Ayutthaya.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุเนตร ชุตินธรานนท์ อาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนเป็น
อย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ศรีศักดิ์
วัลลิโภคม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้แนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน
ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา สาระยา, รอง-
ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ อาจารย์วิไลลักษณ์ เมฆารัตน์ ซึ่ง
เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายสุดขอขอบคุณ คุณธีระพล เรืองศิลากรัตน์ ที่ได้คอยให้ความช่วยเหลือ
แก่ผู้เขียนอย่างมากมาย ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
บทนำ	1
บทที่	
1 การศึกษาว่าด้วยเรื่อง "ของป่า"	5
2 / การค้าของป่าในสมัยก่อนอยุธยา	40
3 การคลี่คลายขยายตัวของการค้าของป่าในสมัยอยุธยาตอนกลาง ...	78
4 การคลายความสำคัญของการค้าของป่าในสมัยปลายอยุธยา	170
บทสรุป	192
บรรณานุกรม	195
ประวัติ	205

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาระสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์ของอยุธยาได้เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 1893 ด้วยการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางอำนาจ ในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง แรงผลักดันประการสำคัญที่ส่งอิทธิพลต่อการก่อตัวของอาณาจักรอยุธยา ยังเป็นข้อถกเถียงที่มีผู้พยายามให้คำอธิบายแตกต่างกันออกไปหลายแนวทาง สำหรับการศึกษาในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ต้องการจะชี้ให้เห็นว่า วิธีการที่จะค้นหาคำตอบเพื่อนำสู่ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปรากฏตัวของอาณาจักรอยุธยานั้น ก็อาจกระทำได้ทางหนึ่งด้วยการศึกษาถึงพัฒนาการของการค้าของป่า ซึ่งนับเป็นกิจกรรมทางการค้าที่ดำรงความสำคัญให้แก่อยุธยา มาเป็นเวลานานนับศตวรรษ

ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการค้นคว้า

ในปัจจุบันการศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ กำลังเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง และเป็นที่ยอมรับในวงการประวัติศาสตร์ว่า เป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่การทำความเข้าใจ การคลี่คลายของสังคมในอดีตได้อย่างชัดเจนวิธีหนึ่ง และเท่าที่ผ่านมานั้นก็ปรากฏว่า ได้มีงานค้นคว้าทางวิชาการจำนวนหนึ่งที่นำเสนอออกมา ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการสัมมนา ตลอดจนหนังสือและบทความทางวิชาการต่างๆ ซึ่งได้มีการพูดถึงเนื้อหาสาระของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและการค้าของอยุธยาไว้มากพอสมควร ซึ่งในที่นี้ใคร่จะขอประมวลงานที่สำคัญ ซึ่งได้เคยมีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ไว้

โดยเริ่มตั้งแต่วิทยานิพนธ์ที่ปรากฏออกมาในช่วงแรกคือ เรื่อง "การศึกษาทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องพระคลังสินค้า" โดย ผ่องพันธุ์ สุภัทรพันธุ์ ที่ได้กล่าวถึงระบบผูกขาดทางการค้าของพระมหากษัตริย์อยุธยา โดยผ่านหน่วยงานพระคลังสินค้า

และในเวลาต่อมาก็มีวิทยานิพนธ์อีกเรื่องหนึ่ง ที่ได้ทำการศึกษาโดยตรงถึงสภาพเศรษฐกิจและการพาณิชย์ในสมัยอยุธยาคือ วิทยานิพนธ์เรื่อง "ระบบเศรษฐกิจอยุธยา" โดย ประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล

นอกจากนั้นก็ยังมียุทธนิพนธ์ในระดับปริญญาเอกอีก 2 เรื่องคือ "ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย" โดย สืบแสง พรหมบุญ และวิทยานิพนธ์เรื่อง Tribute and Profit : Sino-Siamese Trade, 1652 - 1853 โดย สารสิน วีระผล ซึ่งวิทยานิพนธ์ทั้งสองเรื่องนี้ ต่างก็ได้เน้นความสำคัญส่วนหนึ่งให้กับเรื่องของ การค้าในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทยในสมัยอยุธยา รวมทั้งยังมีวิทยานิพนธ์ของชาวต่างประเทศ ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศของอยุธยา ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 อีกเรื่องหนึ่งคือ The Dutch in Seventeenth Century Thailand ของ George Vinal Smith ซึ่งกล่าวถึงกิจการค้าของบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดาที่กรุงศรีอยุธยาเป็นสำคัญ

สำหรับงานในส่วนที่เป็นหนังสือและบทความทางวิชาการ ที่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจและการค้าของอยุธยา ก็ได้แก่ หนังสือ "เรื่องของสองนคร" ของ ชาญวิทย์ เกษครศิริ ซึ่งมีบทหนึ่งที่ได้กล่าวถึง ปัญหาในเรื่องวิวัฒนาการของเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนอยุธยา-อยุธยา ส่วนบทความที่สำคัญก็ได้แก่ "ระบบผูกขาดทางเศรษฐกิจสมัยอยุธยา" ของ พรรณี อวนสกุล ได้พูดถึงระบบผูกขาดทางเศรษฐกิจและการค้าในสมัยอยุธยา โดยผ่านระบบพระคลังสินค้า และบทความเรื่อง "เศรษฐกิจ-สังคมปลายอยุธยา" ของ สายชล วรรณรัตน์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "พุทธศาสนากับแนวความคิดทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พ.ศ. 2325-2352" ที่ได้กล่าวถึง ความคลี่คลายของการค้าในสมัยปลายอยุธยา ที่ส่งผลเกี่ยวเนื่องต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพสังคม

และงานชิ้นล่าสุดที่มีความสำคัญมากอีกเรื่องหนึ่ง ก็เห็นจะได้แก่ หนังสือรวมความเรียงเรื่อง "ศรีรามเทพนคร" โดย นิธิ เอียวศรีวงศ์ ซึ่งมีรายละเอียดว่าควยเครือข่ายของการค้าต่างประเทศ ในสมัยต้นอยุธยาอย่างค่อนข้างกระจางซึก

ข้อที่น่าสังเกตก็คือ จารีตของการศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเท่าที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นการทำความเข้าใจพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจอยุธยา โดยผ่านการมองในมุมกว้าง ซึ่งโดยมากมักจะเน้นหนักอยู่การศึกษาถึงภาพรวมของการค้าโดยทั่วไป ดังเป็นที่ปรากฏว่า ภาพที่โดดเด่นที่สุดภาพหนึ่งของอยุธยา ซึ่งได้กลายเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และถูกกล่าวถึงซ้ำแล้วซ้ำอีกมาเป็นเวลาช้านานก็คือ ภาพของอยุธยาในฐานะเมืองท่าค้าขายทางทะเล ที่เป็นศูนย์กลางการค้านานาชาติ แต่ทั้งนี้ก็ยังขาดการศึกษาในลักษณะเจาะลึก ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและจะละเอียดเสียมิได้ ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจอยุธยา ซึ่งจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงปัจจัยพื้นฐานที่รองรับ และผลักดันให้เกิดการค้า นั่นก็คือ การพิจารณาถึงชนิดหรือประเภท ตลอดจนลักษณะและความสำคัญของตัวสินค้า

ซึ่งอาจกล่าวโดยแท้จริงได้ว่า ภาพของอยุธยาที่ปรากฏโดดเด่นในฐานะเมืองท่าพาณิชย์กรรม ที่ดำรงความสำคัญอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากรากฐานทางการค้า และสินค้าสำคัญที่สร้างความมั่งคั่งให้กับอยุธยามาเป็นเวลานานก็คือ สินค้าของป่า ซึ่งอยุธยานับเป็นแหล่งรวมและเป็นผู้ส่งออกทั้งในเชิงประเภทและปริมาณ ซึ่งวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ก็จะไต่มนักศึกษาถึงประเด็นดังกล่าวโดยละเอียด

ขอบเขตของการค้นคว้า

ผู้เขียนได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ให้ครอบคลุมเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับความสำคัญของการค้า ในผลิตผลทางการค้าที่เรียกว่า "สินค้าของป่า" ในสมัยอยุธยา ช่วงปี พ.ศ. 1893-2310 เป็นสำคัญ ในฐานะที่การค้าของป่าเป็นสาขาหลักของการค้าต่างประเทศของอยุธยา และจะพิจารณาในประเด็นที่ว่าด้วยการค้าของป่าในเงื่อนไขที่ผูกพันเกี่ยวเนื่องอยู่กับเครือข่ายของการค้านานาชาติ โดยที่อยุธยามิได้เป็นตัวกำหนดสำคัญเพียงประการเดียว ต่อความเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้นในตลาดการค้า ด้วยเหตุฉะนั้น ขอบข่ายการศึกษาในวิท-

นิพนธ์เรื่องนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องแผ่ขยายออกไปทั้งในเชิงพื้นที่ และครอบคลุมกลุ่ม
ประชาชาติต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบการค้าของป่าที่ตลาดอยุธยา
โดยจะพยายามศึกษาค้นคว้าภายใต้ขอบข่าย เท่าที่หลักฐานจะอำนวยให้

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาและการค้นคว้าในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ยึดถือแนววิเคราะห์
ตามครรลองของระเบียบวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก และได้นำเสนอออก
มาในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)
โดยอาศัยการจัดระบบข้อมูลจากหลักฐานหลายประเภท ทั้งในส่วนที่เป็นหลักฐาน
ของทางฝ่ายไทย และหลักฐานของต่างประเทศ

หลักฐานที่ใช้ศึกษา

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษา ส่วนหนึ่งเป็นหลักฐานของ
อยุธยาที่สำคัญได้แก่ หลักฐานประเภทพงศาวดาร กฎหมาย และคำให้การต่างๆ
กับอีกส่วนหนึ่งเป็นหลักฐานต่างประเทศ แบ่งออกได้เป็น หลักฐานของทางตะวัน-
ออก คือ หลักฐานจีน และ หลักฐานญี่ปุ่น ส่วนทางด้านหลักฐานตะวันตก ก็ได้แก่
หลักฐานที่เป็นบันทึกและจดหมายเหตุของชาวต่างประเทศ อาทิ หลักฐานโปรตุเกส
หลักฐานฮอลันดา หลักฐานอังกฤษ หลักฐานฝรั่งเศส และหลักฐานเปอร์เซีย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย